

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Komenskega (Poljske) ulice št. 10.

Mašnik in liturgično petje.

(Dalje.)

„Na ljudstvo treba se ozirati!“ praviš. Toda, kaj bodeš storil, ako kdo pride in za velikonočni torek zahteva „črno mašo“ ali obletnico na veliki petek? Ali kaj porečemo, ako komu peta prefacija predolgo traja? in zakaj tudi ne krajšamo *Paternoster-a*, da bi bilo slovesne maše vsaj nekoliko prej konec? Ali ni eden in isti koral v *Paternoster-u*, kakor v *Introitu* in *Credo*? Zakaj bi smeli eno krajšati, drugega pa ne? Kje pač neha postava in kje se prične samovolja?

„Na ljudstvo treba se ozirati!“ Veste li, gospôda, kam da pridemo s tem načelom? Tu bi morali konečno pri sedanjem deževnem vremenu, ko je čas žeti, naš *Graduale* z obligatnim *Alleluja* v misalu kar prečrtati. Le čujte, kako se je posestnik J. J. — imé nič ne dé — nad našim *gradualom* jezil. „Mi tožimo in tarnamo, je rekel — gori no koru pa prepevajo *Alleluja* za *Alleluja* — čemu taka veselica pri tako slabem upu na žetev!“

„Na ljudstvo treba se ozirati, da ohranim mir in se mi ljudje ne spuntajo!“ Rad bi vedel, ali se puntu res ne morete izogniti? Kaj pa je vzrok nezadovoljnosti? Mari koral in *Credo*, ki je prav tako dolg, kolikor ga je, ni nič krajši? — Ne, vzrok je nevednost, v kateri se ljudstvo nahaja; ono nič ne vé, da imamo cerkvene postave, katere ne veljajo le altarju, ampak segajo tudi na kor. A nikogar ni, da bi ljudstvo podučil, kaj da cerkev velewa: da je liturgični jezik edini latinski in da prav zato pesmi v domačem jeziku pri slovesni maši niso dovoljene; da se spremenljivi spevi (*introitus, graduale, offertorium, communio*) morajo peti; kakšne neumnosti da se uganjajo s skrajšanjem teksta in kako bedasta je skladba, ohostoječa iz 10 *Credo-v* in 20 *Amen-ov* — začetek in konec brez srede — glava in rep brez trupa! —

„Na ljudstvo treba se ozirati!“ — Dà, pač res, podučiti ga treba. Povedati mu treba, kaj da cerkev zahteva; povedati mu moramo, kaj da Gospod hoče, da bodi en pastir in en hlev, ter da je nekatoliško, ako se v 1000 Božjih hišah naše svete katoliške cerkve povsod drugačna služba Božja

obhaja, z drugačnim petjem, z drugačnim tekstom v vsih mogočih domačih jezikih.

Na ljudstvo treba se ozirati! Dà, to tudi mi hočemo; na to hočemo misliti, da je nevedno naše ljudstvo, nevedno v toliko važnih stvareh, ki se tičejo službe Božje. Podučiti hočemo naše ljudstvo, voditi in pripeljati na ono pot, katero nam določuje sv. cerkev, podučiti in zavriniti na pravo pot *cum multa patientia et doctrina*.

In ako bi se komu liturgično pravilna služba Božja dozdevala predolga, temu bomo s številkami dokazali, kako ničev je ta strašni podaljšek. Saj prav to je, rekel bi, glavni očitek naših nasprotnikov: češ, da se služba Božja zavleče. To je oni veliki kamen spodtike, katerega marsikateri župnik in cerkveni predstojnik ne more odvaliti. Praviš, da se služba Božja s strogim spolnovanjem tudi glasbenih rubrik nepristojno zavleče, kakor da bi se smelo kdaj to imenovati nepristojno, kar cerkev zahteva.

Toda koliko je prav za prav to „strašno“ zakasnenje? Vzemimo uro v roko in sledimo liturgično pravilni, ali — ako je komu bolj všeč — „cecilijanski“ veliki maši. Tu bomo že pri prvem kamnu spodtike, pri *introitu*, doživeli, da nas prav nič ne zadržuje, zlasti kadar je maša z leviti in s kajenjem. Ko se potem *Gloria* intonuje, je cecilijanec že davno prišel do *Filius Patris*, med tem ko se je proticecilijanec skozi obligatno pleno-kadenco ter skozi neizogibno, toda prav enako necerkveno ponavljanje intonovanih besed komaj srečno preril. Ako hočete, da Vam s številkami postrežem, vedite, da skladba „*Gloria*“ navadno 70—120 taktov šteje ter $3\frac{1}{2}$ do $4\frac{1}{2}$ minut traja; in ako odračunite še čas, ki ga celò najhujši starokopitnež za popevanje okrajšanega *Gloria* potrebuje, potem ostane k večjemu razloček dveh minut. *Graduale* ne zadržuje in sem o njem še malo pritožb čul — morda zaradi tega, ker si proticecilijanci tega imena ne morejo prav zapomniti. Koralni *Credo* traja 4—5 minut; zloženi 7—8 minut — t. j. nekako 3 minute razločka; in ako vse seštejete, dobite 5—6 minut zakasnenja. In zaradi tega se toži in tarna! Kdaj se pač komu 6 minut predolgo zdi, kadar gre za kako veselico? Kako dolgo trajajo čestokrat posvetni koncerti? Je-li res tako velika pokora, v cerkvi lepo petje poslušati? In da je tudi lepo, hočemo in trudimo se cecilijanci prav tako, kakor zahtevamo, da je cerkveno.

Dalje! Kako je pa prav za prav s preračunjenim razločkom v praksi? Glejte, gospôda moja! znane ste mi dve cerkvi, druga poleg druge mirno stoji; v eni nahaja se prava cerkvena glasba, v drugi pa se godé gnusne reči, da o njih še govoriti nočem. Toda kadar cecilijanci že pri kosilu za mizo sedé, pozvanja v proticecilijanski cerkvi šele k povzdigovanju. To prihaja od dolgih domačih Marijinih pesmi, katerih tu nikdar ne manjka, in od vedno ponavljanega sladnatega *Benedictus-a* z obligatnim sopran-solom. Taka je v resnici z onim namišljenim podaljsekom službe Božje. Podučujmo ljudstvo in predsodki bodo izginili!

3.) Toda poduku morajo slediti tudi dejanja. Živo mi še doné v ušesih besede, katere sem čul pri koralnem kurzu v Freising-u in jih je „*Musica sacra*“ trdno pribila. „Mašnik“, je rekel ondi dr. Habertl, „je tudi *rector ecclesiae*; to je njegova pravica. Ako jo pa hoče izvrševati, ima tudi dolžnosti

spolnovati. Skrbi za lepoto hiše Božje s kinčanjem altarjev, z lepimi parametri, daje popravljati, kupuje slike, kipe, svete posode. Oskrbovati mora cerkvene muzikalije. Jednokratno trošek 50 mark utegne zadostiti, ako se poleg tega še 10—20 mark vsako leto v račun postavi, da se zbirka spopolnuje in na novo oskrbuje.“ Ako vprašate, kaj naj se nakupi, moram Vas opomniti tretje besede naše psalmove vrstice „*canticum novum*.“ „Pojte Gospodu novo pesem!“ opominja nas kraljevi pevec, in menim, ako bi danes do Vas govoril: rekel bi času primerno: „Pojte Gospodu novo pesem, s staro pa utihnite!“

(Konec prih.)

Zakaj poje sv. Cerkev pri službi Božji?

Spisal Fr. Arh.

svetem evangeliji se nam pripoveduje štirikrat o petju. Pela je presveta Devica, ko je bila pri teti Elizabeti; pel je Caharija pri obrezanju svojega sina, peli so angelji pri rojstvu Izveličarjevem, pel je naš Odrešenik po zadnji večerji. Kaj pa so pele te svete osebe? Prepevale so hvalo Božjo. — Presveti Devici je vzkipelo srce svetega veselja po pozdravu Elizabetinem in hvaležna čutila so se zlila v prekrasno hvalnico dobrotljivemu Bogu: nastal je veličastni „Magnificat“. Ko se je Cahariju razvezala vez jezika, zapel je razsvitljen od svetega Duha gledajoč imenitno in važno nalogo svojega sina spev „Benedictus“, v katerem hvali Gospoda, Boga Izraelovega, za odrešenje. Ko je prišel na zemljo večni Bog nebeški, odrešit revni rod človeški, peli so angelji „hvaleči Boga“ veličastno Doksologio „Gloria in excelsis Deo.“ In naš Izveličar Jezus Kristus je pel po zadnji večerji s svojimi apostoli „hvalno pesem“ nebeškemu Očetu. Dovršil je bil svoje učiteljsko delovanje, postavil je zakrament sv. Rešnjega telesa; videl je vsegavedni Bog, da seme njegovega nauka pri apostolih ni padlo na nerodovitna tla in zahvalil se je svojemu Očetu za vse s hvalnico.

Tudi sveta Cerkev, služabnica Kristusova, poje pri svojih opravilih in sicer poje veliko. Nobeno količjak bolj slovesno opravilo v cerkvi ni brez petja i mašnikovega i vernikov, katere zastopa pevski zbor. Oglejmo si vzroke, kateri so vodili sv. Cerkev, da je vpeljala petje pri službi Božji!

Bogu dajemo v dar, kar imamo najlepšega in najboljšega. Njemu na čast zidamo krasne cerkve, rabimo lepe, s srebrom in zlatom tkane paramente, zažigamo kadilo i. t. d. Najbolj pa časté pametna bitja Boga s tem, da se trudijo, vedno bolj in bolj ga spoznavati in ga ljubiti. Pri tem nas zelo motijo in ovirajo čuti, na katere smo tako navezani, da le prav težko povzdignemo svojega duha iz zemskih nižav v nebeške višave k Bogu. „Telo namreč, ki je strohljivo, teži dušo in prsteno (zemeljsko) prebivališče tlači pamet, katera veliko misli“, ¹⁾ pravi sveto pismo, in nam dovolj potrjuje vsakdanja skušnja. Ravno zato pa obhaja sv. Cerkev službo Božjo tako slovesno, za kar ji služi

¹ Sap. 9. 15.

vse, kar je lepo, lično, veličastno — krasni paramenti, azistenca, pomenljivi obredi — v to, da opozarjajo človeka na notranjo vrednost, na jedro tega, kar se obhaja pod zunanjim bliščem. Ves zunanji sijaj in kras je le pripomoček da vzdigne človekovega duha iz skrbij in homatij vsakdanjega življenja k Bogu. „Po čutnih stvareh (pridemo) do umstvenih“,²⁾ so rekli skolastiki, in sveta Cerkev poje v božični prefaciji: „Da, ki spoznamo vidno Boga, pridemo do ljubezni nevidnih stvari.“³⁾ Vse nas opominja k temu, kar nam kliče mašnik: *Sursum corda!* In to je tudi glavni namen cerkvenemu petju, cerkveni glasbi: Čast in hvala Božja, katero daje človek Bogu najbolj s tem, da ga vedno bolj in bolj spoznava in ljubi. Kako pa vzbuja cerkveno petje spoznavanje in ljubezen do Boga?

Mi obdamo sveti tekst s krasno melodijo, z glasovi lepega petja in prinesemo najpopolnejše, kar moremo doseči z izvajanjem, Gospodu v hvalni dar. Stem vzbudimo v poslušalcih idejo na velikost, vzvišenost in veličastvo Onega, kateremu na čast se vse to vrši.⁴⁾ A tudi v pevcih je ta ideja, ker pevec ne bo nikoli navdušil poslušalca, ako ne čuti sam tega, kar poje. Sv. Tomaž pravi, da pojemo zato, „da privedemo nas same in poslušalce k Božjemu češčenju.“⁵⁾ Torej prvi in glavni namen cerkvenemu petju je čast in slava Božja, katera se daje Bogu najbolj s tem, da ga spoznavamo in ljubimo, kar vzbudimo z idejo na veličastvo Božje. Spodbujanje vernikov je drugi namen, posledica prvega. To nam potrjuje dekret nadškofa mehlinskega: „Iz spisov sv. Očetov in odlakov cerkvenih zborov je jasno, da naj služi petje in godba pri Božji službi le v to, da se oznanjuje z večjo slovesnostjo hvala Božja, da vnema srca vernikov k češčenju Božjega veličastva in da vzbuja v njih hrepenenje po Božjih rečeh.“⁶⁾

Da dosežemo ta namen, treba je peti skladbe vredne hiše Božje in jih peti pobožno. Imejmo vedno pred očmi resnico, da za Boga ni vse dobro, kakor se naredi. Otrok, ki ljubi svojo mater, ji ne bo prinesel gnjilih jabolk, temveč najlepših, ki jih more dobiti! In če bomo peli s zavestjo, da pojemo vsegamogočnemu Bogu najsvetejšemu, bomo gotovo peli lepo, navdušeno in vneli tudi poslušalce k pobožnosti. Prav dobro piše znani učenjak, Valentin Thalhoffer: „Gotovo ni prav, če se poprašuje pri presoji liturgičnih skladb le po tem, ali bodo v spodbudo poslušajočih vernikov; kaj vse ni spodbudno ljudstvu in tudi celo omikancu! Prvo vprašanje bodi vedno, je-li ta ali ona

²⁾ *Per sensibilia et intelligibilia.*

³⁾ *Ut dum visibilibus Deum cognoscimus, per hunc in invisibilibus amorem rapiamur.*

⁴⁾ Primeri: G. Weber, *Bestimmung, Natur u. Wesen d. Kirchl. Gesanges.* Katholik 1895 pag. 21 nasl.

⁵⁾ „ut nos ipsos et alios audientes ad Dei reverentiam inducamus.“ (2, 2 q. 91. a 1).

⁶⁾ Aus den Schriften der hl. Kirchenväter und den Beschlüssen der Konzilien geht hervor, dass der Gesang und die Musik beim Gottesdienste nur dazu dienen soll, um mit grösserer Feierlichkeit Gottes Lob zu verkünden, um die Gemüther der Gläubigen zur Verehrung der göttl. Majestät mehr aufzumuntern, und um in ihnen das Verlangen und Streben nach himmlischen Dingen zu fördern.“ Iz knjižice. Rechtskräftige k. Verordnungen über den k. Gesang, izdane od Cec. društva v Ameriki 1880.

skladba vredna Bogá . . . In če je taka, bode skladba tudi vernikom v spodbudo.⁷⁾

Prvi vzrok torej, da je vpeljala sv. Cerkev petje pri Božji službi, je ta, da daje s petjem čast in hvalo Bogu. V to jo je vzbujal že psalmist z besedami: „Hvali Jeruzalem Gospoda, hvali svojega Boga, Sion!“⁸⁾ In ona sama bodri vernike k temu v himnu: „Hvali Sion Rešenika, hvali Pastirja in Vodnika, poj mu hvalne pesmice.“ Pojmo tako, da bo naše petje prijeten dar Gospodu! Na ta način bode naše petje res „ministerium vocis“, kakor poje sv. Cerkev v prekrasnem „Exultet“ velikonočno soboto: „Res vredno in pravično je, da pevamo hvalo nevidnemu Bogu Očetu vsegamogočnemu in Sinu njegovemu edinorojenemu z vso vnemo srca in duha in službo glasu.“⁹⁾ Na isto nas opominja sv. Cerkev vsak dan v himni, ki se moli v terci: „Naj usta, pamet, čut in moč spoznanje vedno trdijo.“¹⁰⁾ Ves človek, vse zmožnosti naj hvalijo Boga!

In da vzbuja človek hvalo Božjo tudi v drugih, ni pripravnejšega sredstva nego je petje. Saj je cerkveno petje „umetnost, s katero povzdiguje vpliv cerkvenih pesmij z melodijo (napevom).“¹¹⁾ O vplivu glasbe na srce poslušalčeve obširneje govoriti, ni moj namen. Navedem naj le izreke nekterih mož! Sveti Tomaž piše: „Jasno je, da različne melodije glasov vplivajo različno na ljudi. In zato je bilo prav, da se je vpeljalo petje pri Božji službi, da se ljudje bolj vzpodbujajo k pobožnosti.“¹²⁾ Sv. Avguštin nam opisuje vpliv cerkvenega petja na-se s temi besedami: „Kako zelo me je ganilo petje Tvoje pobožno pevajoče cerkve, koliko sem prejokal pri Tvojih himnah in pesmih! Oni glasovi so šli v moja ušesa, in čista resnica se je razlila v moje srce, in gorel sem v pobožnosti in tekla so solze in dobro je bilo to.“¹³⁾ In že davno pred njim piše mučenik sv. Justin, da „vzbuja cerkveno petje v duši srčno željo po tem, kar se opeva v himnu.“

⁷⁾ „Es ist daher gewiss nicht zu rechtfertigen, wenn man bei Würdigung liturgischer Musikstücke vielfach nur fragt, ob sie für die zuhörenden Gläubigen erbaulich seien; was findet nicht unser Volk und finden selbst Gebildete nicht alles erbaulich! Die erste Frage sollte stets sein, ob eine Sanges- oder Instrumental-Melodie gotteswürdig sei . . . „Ist das der Fall, dann wird die fragliche Melodie ganz gewiss auf die Zuhörer erbaulich wirken.“ Handbuch der kath. Liturgik, str. 528. (Cit. v Entwurf einer Ästhetik von Dr. A. Kirstein str. 314.)

⁸⁾ Ps. 147, 1.

⁹⁾ Vere dignum et justum est, invisibilem Deum Patrem omnipotentem, Filiumque ejus unigenitum, Dominum nostrum J. Chr. toto cordis ac mentis affectu et vocis ministerio personare.

¹⁰⁾ Os, lingua, mens, sensus, vigor confessionem personent.

¹¹⁾ „Die Kunst, die Wirksamkeit von Schöpfungen der religiösen Poesie durch Melodie zu erhöhen.“ Jungmann, Aestetik, II. del, str. 496.

¹²⁾ Manifestum est autem, quod secundum diversas melodias sanctorum animi hominum diversimode disponuntur. Et ideo salubriter fuit institutum, ut in divinas laudes cantus assumeretur, ut animi infirmorum magis provocarentur ad devotionem. (2, 2, q. 91, a. 2 c).

¹³⁾ Quantum fleui in hymnos et canticis Tuis, suaviter sonantis Ecclesiae Tuae vocibus; commotus acriter! Voces illae influebant auribus meis, et eliquebatur veritas in cor meum

Kakor je vzela sv. Cerkev vse umetnosti — stavbarstvo, slikarstvo, kiparstvo i. t. d. — v svojo službo, tako ni mogla prezreti petja, ki vpliva najbolj na srce, ki je govornica čutil. In kakor vse umetnosti, dobilo je tudi petje v službi cerkveni svoj najlepši delokrog: saj povečuje slovesnost službe Božje in služi v spodbudo vernikov. Zato je pa sv. Cerkev vpeljala v službo Božjo petje, ga negovala in obračala nanj veliko skrb.

Znano je, kako so imeli Izraelci urejeno petje pri daritvah, katero je uredil kralj David. 288 izvežbanih pevcev je poučevalo 4000 levitov — pevcev.¹⁴⁾ Ker je bilo že v stari zavezi zapovedano petje pri Božji službi, koliko bolj je treba, da je i v novem zakonu, ko imamo najčistejšo daritev, sv. mašo! To je tudi vzrok, da je uvedla sv. Cerkev petje pri nekrvavi daritvi nove zaveze. Zato pravi umestno škofijski razglas v Rezinu z dne 16. apr. 1857: „Cerkev poje, ker ima daritev, ker mora peti hvalo Božjo.“

Ker ima petje v cerkvi tako lep in vzvišen namen, je potrebno in koristno, da večkrat mislimo na to. Potem ne bodo več „dolgočasne“ (in Bog vé kakšne še) cecilijanske skladbe, ki so zložene v duhu sv. Cerkve in zato primerne hiši Božji.

Naj bi mislili skladatelji in pevci na prvi in glavni namen cerkvenemu petju, ki je čast Božja in — kmalu smo na jedino pravem potu! S káko unemo in svetim strahom ter trepetanjem pojo nebeščani slavospeve neomadeževanemu Jagnjetu, kakor nam pretresljivo opisuje sv. Janez v 5. poglavji Skrivnega razodenja: „In je prišlo (Jagnje) in vzelo bukve iz desnice njega, ki je sedel na sedežu. In ko je odprlo bukve, so padle čveterere živali in štiri in dvajset starašin pred Jagnjetom in vsi so imeli citre in zlate kupe polne kadila, kar so molitve svetnikov. In so peli novo pesem.“ O s kakšnim spoštovanjem bi morali i mi peti, ker pojemo hvalnice istemu Jagnjetu, svetemu Bogu! Da bi se to vresničilo, prosi za nas, sv. Cecilija!¹⁴⁾

„Njegovo e. in kr. apostolsko Veličanstvo je z najvišjim odlokom z dné 12. decembra prevzvišenemu gospodu knezoškofu ljubljanskemu, tajnemu svetniku dr. Jakobu Missia, podelilo red železne krone prve vrste“ — tako se glasi poročilo z Dunaja po raznih časnikih, ki ga z veseljem javljamo čitateljem „Cerkv. Glasbenika“. Toda na svetu je taka, da se veselje meša z žalostjo. Dasi tudi se radujemo tega izrednega odlikovanja, s katerim vladar očitno pripoznava velike zasluge našega milostljivega knezoškofa, vendar nam greni to veselje druga vest, da bodo prevzvišeni imenovani goriškim knezonadškofom. S tem imenovanjem zadene ljubljansko škofijo in zlasti tudi cerkveno glasbo v deželi nepopisna izguba. Iskreno bi želeli, da bi prevzvišeni poleg trnjeve krone škofijske časti med nami nosili podeljeno Jim „železno krono“ toliko časa, da se Jim spremenite v nevenljivo krono večnega življenja. Ker je pa to upanje žalibože! zaman, želimo premilostnemu

et exaestuabat inde affectus pietatis, et currebant lacrimae, et bene mihi erat cum eis. Conf. IX. c. 6.

¹⁴⁾ Glej zgodbe sv. P., spisal dr. Fr. Lampe, str. 470.

nadžkofu na njegovem novem mestu obilo Božjega blagoslova, naši škofiji pa naslednika njegovega mišljenja in dejanja na vse strani, tudi gledé — cerkvene glasbe.

D o p i s i.

Ljubljana. — Minulo je leto, odkar se je vršil zadnji občni zbor Cecilijenega društva. Marsikaj se je takrat potožilo; med drugim tudi to, da se je zadnja leta število udov zelo zmanjšalo. In res, ako primerjamo zadnji, deseti občni zbor s prvim, moramo kar strmeti, ko vidimo, da se je število udov tako silno skrcelo. Na prvem občnem zboru (14. junija l. 1877.) je poročal g. tajnik, da šteje društvo kakih 230 udov; in na zadnjem, desetem občnem zboru (19. novembra l. 1896.) smo slišali, da je le še kakih 73 članov. Vem sicer, da to število ni indentično s prijatelji in pospeševalci prave cerkvene glasbe pri nas; vem tudi, da so mnogi naročeni na „Cerkv. Glasbenik“ in se popolnoma zlagajo z njegovimi nazori, a niso udje našega društva. Pa vendar mora se človek nehoté vprašati, kaj je pač krivo, da število društvenih udov tako nazadnje? — Nekaj gotovo tudi to, da marsikdo niti ne ve, kaj se zahteva od udov Cecilijenega društva, in zato tudi ne pristopi k društvu. Sebe vsaj moram prištevati k tej vrsti. Dasi sem bil že mnogo let naročen na „Cerkveni Glasbenik“, vendar kot ud le nisem pristopil, in sicer zaradi tega ne, ker nisem nikjer bral kakega povabila k pristopu, in tudi nisem vedel, koliko znaša vsakoletna udnina. Zato mislim, da bi bilo zelo koristno, ako bi se vsako leto iz nova objavil § 4. društvenih pravil, ki se glasi:

„Ud društva je lahko vsakdo, ki

a) po razmerah svojih močij in posredkov deluje za društvene namene, in

b) ki plača vsako leto 1 gld. avstr. velj. kot letni donesek.“

In da se ne bo zdelo komu pretežko, odrajtovati oni borni goldinarček, naj se mu pove, da bo dobival zato društveno glasilo za 1 krono ceneje.

Dobro bi bilo tudi, ako bi se večkrat povdarjalo, da je Cecilijino društvo od sv. cerkve potrjeno in odobreno društvo. Kako zelo je sv. cerkev naklonjena temu društvu, spričajo nam razne izjave sv. Očetov Pija IX. in Leona XIII. Ako bi zlasti o novem letu priporočali društvo tudi s tega stališča, mislim, ga bi mu ne bilo v škodo. *F. F.*

Z Gorenjskega. Slavno uredništvo „Cerkvenega Glasnika“ naj blagovoli te vrstice v natis sprejeti. Klatil se je nek Ivan Holl s Koroškega (sedaj v zaporu v Ljubljani) po Dolenjskem, Gorenjskem in Notranjskem, da bi popravljaj orgle. Ima okoli 50 spričeval od č. g. cerkvenih predstojnikov, učiteljev, županov in celo organista cecilijanca na Dolenjskem, katere je peharil in sleparil z njihovimi spričevali; delal je brez vsakega orodja in priprav nekoliko časa. Ko se je pa naveličal delati in naredil nekoliko dolga in dr., se je sprl s cerkvenim predstojnikom, skregal z organistom in celo stepel s cerkvenikom med službo božjo — jo je potem popihal, naj bo delo gotovo ali ne.

Ker to človeče v tej stroki popolnoma nič ne razume, naj čč. gg. župniki previdni in pozorni bodo in se ne dajo zapeljati takim nesramnim in nevednim sleparjem. Drugič nima ta človek nič verskega duha in se sploh nedostojno obnaša.

Vprašam: Čemu so nam pač domači mojstri? — Mislim, da ni še-le treba priporočati strokovnjakov gg. Gorsiča in bratov Zupan, katerim gre čast za umetno napravo orgelskih del. Ne glejte na 1 ali 2 stotaka, ako hočete imeti pošteno popravljene in dobro ubrane orgle! *J. H. organist.*

Iz Nazareta v Savinjski dolini. — „Cerkveni Glasbenik“ oziroma njega vredništvo čestokrat vabi svoje prijatelje, da poročajo sem in tje, kako se je kaj pelo ob raznih slavnostih tu ali tam. Pa marsikateri bi še kaj sporočal ali izgovarja se s tem, da se sam noče hvaliti; drugi, da ni vredno, take, mnogokrat le malenkostne reči v časnike

pisati in med svet trositi; in zopet tretji si misli: Saj bo vse jedno prav, ali se sporoči ali pa ne in tako se marsikaj zamolči in dela „na tihem“.

Tudi jaz ne vem nič kaj posebnega povedati; kajti odkar smo začeli spolnovati cerkvena določila, do danes nismo „niti jedenkrat“ peli, zlasti še pri velikih svetih mašah drugače, kakor le-tó in tako, kakor zahteva dotično cerkvene določilo. Tukaj naj še omenim, da jaz imam vsako mašo, pri kateri duhovnik poje, naj si že bode s kadihom ali brez kadila, z leviti ali brez levitov, za veliko mašo. Sicer pa vem, da še zlasti naši kritikarji se v tem ne strinjajo popolnem. Vendar se v taka določevanja ne bom vtikal, to naj drugi sodijo.

Pa kaj čem, gosp. vrednik tratiti z dolgim dopisom ta skromni prostor v Vašem cenjenem listu; dovolite mi le, da v kratkem poročam, kaj in kako da smo peli o „Porciunkuli“ t. j. 2. avgusta.

Že predvečer (1. avg.) imeli smo slovesne večernice. „Tantum ergo“ iz Cecilije št. VI. in pri darovanji peli smo tudi 3 Marijine napeve iz Cecilije. In litanije M. B. kakor je že od nekdaj v navadi.

Na dan „Porciunkule“ zjutraj: „Tantum ergo“ zl. P. Angelik. Missa „in hon. Ss. Trinitatem“ zl. Ig. Hladnik, „Introitus offertorium in communio“, koralno iz Grad. Rom. Responsoria 4 glasno brez orgelj Ant. Foerster. Ob desetih so sv. opravilo služili s polno asistenco milostljivi gospod monsignor K. Hribovšek. „Tantum ergo“ iz Cecilije št. V. Missa „in hon. s Caeciliae“, zl. A. Foerster. „Introitus, offertorium in communio“ koralno kakor zjutraj. Po blagoslovu „Laudate“ iz Cecilije. Pri darovanju smo zjutraj, kakor ob desetih popevali napeve od raznih potrjenih skladateljev.

Vse točke pele so se v mešanem zboru. Akoravno je pri nas zelo zelo težavno, ker ne smejo pevke (sploh ženske) na kor, kajti kor spada pod samostansko klauzuro, zategadelj pri nas mešani zbor le zmiraj spodaj v cerkvi popeva, kar je pa za orglavca kakor tudi za pevce silno neugodno, posebno še v takšnih slučajih, ko je cerkev natlačena vernega ljudstva. Ali vkljub vsemu temu vendar smem reči, da se je petje, kot večinoma zmiraj, a še posebno na ta dan dobro obneslo v splošno zadovoljnost vsih preč. in č. gg. duhovnikov, katerih se je precejšnje število zbralo. In tudi z nekako zadovoljnostjo sem poslušal pomenjkanje še drugega priprostega ljudstva: „na danes so pa „fajn“ peli.“ Sicer pa ne trdim stem, da je naše petje že brez vsake napake; pa saj ravno to tudi treba pri poprej omenjenih razmerah ni vselej mogoče. Upam, da sčasoma bo še vse lepše in pravilnejše. Zdaj se učimo P. Angelik-ovo „Missa pro Defunctis“ Op. 5. in še nekatere druge stvari.

Dovolite, da zabiležim še to: Marsikateremu izmed č. gg. bralcev mislim da je že znano, da so naši premilostljivi gospod knezoškof od 1.—12. avgusta v tukajšnji dekanijski delili zakrament svete birmе. Zares vsa dolina bila je lepo ozaljšana z raznovrstnimi venci in zastavami. Sicer mi pa ni namen o tem poročati, ampak naj povem le to, da so tudi pri nas in sicer dva dni bili premilostljivi gospod knezoškof t. j. od 10.—12. avg. Prvi dan delili so zakrament sv. birmе, drugi dan posvetili so 3 altarje.

Ker so bile pa prvi, kakor drugi dan le tihe sv. maše, zatoraj smo popevali le slovenske napeve in sicer nekaj P. Angelik-ovih in iz Cecilije.

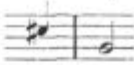
Naj omenim še to, da se je o Porciunkuli, kakor tudi ob času birmе domačim pevcem pridružilo še nekaj gg. organistov iz spodnje in zgornje Savinjske in Šaleške doline, katerim še enkrat tem potom izrekam iskreno zahvalo.

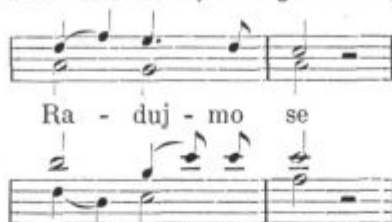
Da bi pa cerkveno petje v Nazaretu tudi še v prihodnje napredovalo v čast božjo in ljudstvu v spodbudo, v to pomozí sv. Cecilija! Pa še drugo pot zopet kaj!

Fr. Filip.

Celje. (Dve novi skladbi.) — Prvič 13 božičnih napevov za mešan zbor, zložil Ivan Zupan organist in orglar v Kamnigori. — Imenovane skladbe so lepo tiskane ter imajo zelo okusno zunanjo obliko. A nekateri pogreški se zapazijo v notranji vsebini, n. pr. nekateri trivijalni melodični postopi, ki niso dovoljeni za pravo cerkveno glasbo;

kajti pri šte. VIII. koj v prvem taktu skoči bas za 6. navzdol. O takem postopu M. Haller jako laskavo nazivlja. (Glej njegovo Kompositionslehre str. 14.) Dalje se je g. skladatelj

pri osmi šte. zopet zmotil ter zapisal v sopranu nesrečno zv. 4 katero glasbarji imenujejo „diabolus“ v vokalni muziki za sv. cerkev. Pri šte. X. se mi zdi Adagio prepočasen in je v 3. taktu zelo slab ritmus, ki bi ga bilo mogoče takole zboljšati:

V zadnji pesmi je g. Z. pozabil izključiti nastop male 7. v sop., koja samo svetni glasbi čast in efekt napravi. V imenovanih skladbah je razvidno, da je g. skladatelj prijatelj $\frac{9}{8}$ kakor tudi $\frac{3}{8}$ takta. Konečno pa moramo vendar biti g. skladatelju božičnih pesmi hvaležni, kajti na pravem potu je, vsaj kakor jaz menim. Toraj g. organisti sezite po teh novih pesmih, ker z njimi bode te lahko delali trden most za razširjanje cecilianstva. Cena 40 novcev je prav nizka.

Drugič imam tudi še hvalno omenjati g. Ign. Hladnikovo „Fantazijo“ op. 33, katera je ravnokar zagledala beli dan. G. H. je s tem umotvorom pokazal svetu, da je veščak na orglah ter dobro izurjen kontrapunktični imitator različnih glasov, bodi si v manualu ali v pedalu. Ta skladba jo namenjena za poskušnjo novih orgel, tako piše on sam; a jaz sem pa celo drugega mišljenja (ter menim, da mi bode še kdo pritrdil) da pri igranju tako polnih akordov (überladene Harmonie) preiskovalec orgel ne bode veliko izvedel o natančnosti intonacije in o raznih barvah posameznih spremenov. Saj pri takih prilikah se ne gleda, kako spretnost ima igralec, temveč treba vedeti, ali je izdelovatelj orgel svojo nalogo vestno rešil ali ne. Začetni organisti naj te skladbe ne jemljejo v roke, ker ona zahteva izurjenosti in gibčnih prstov, kakor tudi hitrega skakanja v nogah; seveda tudi mehač ne sme biti dremač. Kdor ljubi preludije s polnimi akordi, takemu to skladbo toplo priporočam, ker se nahaja v njej mnogo lepih muzikaličnih misli. Jaz za svojo osebo nisem prijatelj preludij, ki so tako efekta polni; temveč igram preludije in trio: E. Adler op. 6, J. Renner op. 33 in 39, L. Perosi, Trio d' organo, Gessner, A. Hesse, Bach, Diebold, Horn, J. Plag, A. Wiltberger, Körner, B. Kothe, Fajgelj, in več drugih.

K. Bervar.

Razne reči.

— Veselje nas vselej navdaja, kadar beremo, da na tujem priznavajo vrlino naših domačih cerkvenih skladateljev. Tako n. pr. je v 12. šte. „Cyrilla“ gosp. J. E. Zelinka jako laskavo ocenil našega „staroste“-skladatelja, g. Ant. Foersterja „Gradualia, Tractus & Sequentiae“ op. 54. in 60. kot „dilo, které v celku pojato jest nejlepši a nejelevnější rukověti liturgickou, jaká kdy vydána byla“; enako sodbo smo slišali tudi od pevovodje samostanske cerkve na Dunaji v Jaquin-ovi ulici, kjer se goji pravo cerkveno petje in „so Foersterjevi gradualia dirigentu že mnogokrat pomagali iz zadrege.“ — Na drug dunajski kor našla je pot g. I. Hladnikova maša, in je tudi ugajala. G. D. Fajgelj pa je prejel nedavno od kapelnika dvorne župnijske cerkve sv. Mihaela, g. A. Weirich-a list, v katerem mu izraža zahvalo in prisrčno veselje nad poslano mu mašo op. 159., katera se bode ondi v kratkem pela v imenovani cerkvi. „C. Gl.“ prinese to Fajgel-ovo mašo s prihodnjim letom.

— Ker v našem „Oglasniku“ ni prostora za ocenitev posvetne glasbe, naznanimo na tem mestu č. gg. čitateljem, da je g. K. Bervar izdal šest narodnih skladb, med katerimi se nahaja tudi nagrobna „Mrtvaški zvon“. Kdor želi te skladbe, katere so izšle pod imenom „Savinjski odmevi“, naj se obrne do skladatelja v Celje ter naj mu pošlje zanje 60 kr.

Oglasnik.

Fantazija se zahvalno pesmijo za orgle, zložil in p. n. gospodu dr. Francetu Detela ravnatelju c. kr. gimnazije v Rudolfovem poklonil I. g. Hladnik op. 33. Cena 80 kr. Tisk Blasnikovih naslednikov. Založil skladatelj. Kot jeden najboljših odgojencev naše orglarske šole je g. skladatelj uže davno znan, posebno kot najmarljivejši izdatelj raznih cerkvenih skladb. V le-tej fantaziji se nam predstavlja g. skladatelj kot jako spreten organist, ki ne ovlada samo tehnično kraljevski instrument, veličastne orgle, ampak tudi oblike komponovanja. Uvod v F-mol I. del skladbe, je jako efektno zložen in ga brez težave zmaga dobro izurjeni organist; II. del nekoliko zaostaja za prvim, ker ima podobno rapsodistično obliko uvoda. Tudi III. krajši del nima posebne razlike, zato nastopi IV. del s pesmijo „Hvala bod' Gospod' Bog!“ kot pravi „Grandioso“ s polno harmonijo in triolino figuracijo v pedalu in okonča prvi glavni stavek fantazije. Drugi stavek prinaša „Larghetto“ v B-dur na dveh manualih in obligatnem pedalu z raznimi imitatoričnimi odstavki. Tretji glavni stavek je Finale, v katerem sledi po kratkem uvodu fuga z lepo temo najtežji del cele fantazije. Imeli smo uže večkrat priliko povedati, da ima g. Hladnik veliko zmožnost po motivih zlagati in skladbam spretno glasbene oblike dajati: to se vidi tudi pri koncu cele fantazije, kateri del je najboljši izmed vseh. Želeli bi še, da se igra fuga kot konec I. stavka, in „Hvala bod'“ kot konec cele fantazije, ako se kje proizvaja cela skladba. Vsem dotičnim glasbenikom priporočamo to delo, da se vadijo v višji igri na orglah in posnemajo marljivost skladateljevo.

Trinajst božičnih pesem za mešan zbor uglasbil Ivan Zupan, organist in orglar v Kamni Gorici. Cena 40 kr. Tisk Milicev v Ljubljani. Založil skladatelj. Kljub temu, da so pesmice večinoma jako trezne, t. j. prav cerkveno in harmonično pravilno zložene, bodo se prikupile tudi razvajanem ušesom, ker so melodijozne in imajo božični značaj. (Pri št. 7. bi radi zvedeli, ali pozna g. skladatelj „s Mailüfterl.“) Tisk je tudi največje hvale vreden, cena pa nenavadno nizka, torej voščimo g. skladatelju popolno razprodajo.

Vabilo k naročbi.

Našim p. n. gg. čitateljem prinesi le-ta zadnja številka t. l. naša najboljša voščila za Božične praznike in novo leto. Vsem častitim gospodom dopisovalcem in naročnikom, kateri so nas podpirali z dopisi in naročbo, izrekamo najtoplejšo zahvalo in je prosimo še za prihodnje leto prijazne podpore.

„Cerkveni Glasbenik“,

kateri z novim letom 1898 prične svoj XXI. letnik, bode kot doslej izhajal z glasbeno prilogo vsaki mesec ter stal za **celo leto 2 gld.**; udje Cecil. društva ljubljanskega in cerkve škofije ljubljanske morejo se nanj naročiti z **1 gld. 50 kr.**

Naročnina za l. 1898, kakor tudi zaostala, pošlje naj se po tū priloženi poštni nakaznici

vredništvu oziroma upravnistvu „Cerkv. Glasbenika“
Komenskega (Poljske) ulice št. 10 v Ljubljani.

Današnjemu listu je pridana 12. šte. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezda**. — Odgovorni vrednik glash. priloge **Anton Foerster**,
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.